

folklor/edebiyat - folklore&literature, 2026; 32(1)-125. Sayı/Issue - Kış/Winter

Kitap Tanıtımı / Book Review

**Damla Topbaş, *Erkeklik Krizi: Aldatılan Erkekler Aldatan Kadınlar*.
İstanbul, İletişim Yayınları, 2024, 240 s.**

ISBN -13: 9789750536854

Ece Karacaoğlu*

Geliş Tarihi (Received): 25-09-2025 Kabul Tarihi (Accepted): 29-12-2025

* YL. Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Antropoloji Anabilim Dalı. Ankara-Türkiye/ Ma.,Ankara University, Institute of Social Sciences Department of Social Anthropology. ece.karaca1937@gmail.com.ORCID ID:0009-0006-6394-8175

Damla Topbaş, *Erkeklik Krizi: Aldatılan Erkekler, Aldatan Kadınlar* (2024) adlı kitabında erkeklik ve erkeklerin aldatılması üzerine ortaya çıkan “kriz” durumuna ışık tutmaktadır. Yazar, erkeklik krizi olgusuna feminist bir bakış açısı ile yaklaşmaktadır. Yazarın yüksek lisans tez çalışmasına dayanan kitap, literatürdeki “erkeklik krizi” konulu çalışmaların eksikliğine de dikkat çekmektedir. Çeşitli sebeplerden kaynaklanabilecek erkeklik krizi, aldatılma olayı özelinde açıklanmaktadır. Kitapta kriz, krizi oluşturan siyasi ve sosyal düzen, erkeklerin içinde bulunduğu durum ve kadınların yerini konu alan üç bölüm bulunmaktadır. Yazar, “aldatan” kadınlarla da derinlemesine görüşme yaparak, hikâyenin diğer tarafını da görmemizi sağlamaktadır.

Yazar verilerini toplamak için kartopu yöntemi ile katılımcılara ulaşmaya çalışmıştır. Çalışmada bazı katılımcılara dedektif bürosu aracılığıyla ulaşıldığı da belirtilmektedir. Giriş bölümüne “kriz” kelimesine dair çeşitli farklı bilim dallarına göre tanımlar eklenmiştir. Toplumsal cinsiyet ve erkeklik – kadınlık kimlikleri üzerinden anlatım yapan yazar, aynı zamanda erkekliğin neden krizde olduğunu açıklamaya çalışmaktadır. Erkekleri krize yönlendiren kimliğin inşasında başrol olan ataerkil sistemin, siyasi erkler ve toplumsal olgular tarafından nasıl yeniden inşa edildiği üzerinde de durulmaktadır. Yazar, araştırması için İzmir’de, yasal eş tarafından veya romantik bir beraberlik ilişkisi içerisinde aldatılmış on erkek ile derinlemesine görüşme gerçekleştirmiştir. Kadınların bakış açısını belirlemek için de İzmir’de yaşayan, evlilik birliği içindeki eşini veya romantik ilişkideki partnerini aldatmış on kadın ile derinlemesine görüşmeler yapmıştır. Yazar, araştırma alanı olarak İzmir’i, toplumda ‘laik ve seküler’ olduğuna inanıldığı için seçtiğini ifade etmektedir. Yazar tarafından, “erkeklik krizi” olgusu yerel perspektifin yanında siyasi ve toplumsal açıdan da irdelenmek istenmektedir. Dönemin siyasal bakış açısının kadına, erkeğe, aileye, çocuğa ilişkin söylemleri; aile merkezli politikaları kitapta bu kriz kapsamında ele alınmaktadır.

Yazar araştırma sırasında kadın bir araştırmacı olarak bazen zor durumlarda kaldığını dile getirmektedir. Erkek katılımcıların sorulara cevap verirken biraz tereddütlü olduğunu ve bir kadın olarak erkeklerle araştırma yaparken, katılımcıların bazılarında özel hayatına dair sorular aldığını, hatta kendisiyle flört etmeye çalıştıklarını belirtmektedir.

Kitabın birinci bölümünde erkeklere ve erkeklik krizine odaklanılmaktadır. Katılımcıların cevaplarına geçmeden önce toplumsal ve akademik olarak bir temel oluşturulmaktadır. Yazar, akademik alanda erkeklik kimliğine ait çalışmaların eksikliğini dile getirmektedir. Bu yüzden kültürel sistem tarafından inşa edilmiş ‘kadınlık’ ve ‘erkeklik’ kavramlarını merkeze aldığını belirtmektedir. Üstünde durulması gereken erkekler veya kadınlar değil; inşa edilmiş kimlikler olan kadınlık ve erkeklik olduğunun altı önemle çizilmektedir. Erkeklik kimliği, ataerkil sistemin inşa ettiği bir kimlik olduğu için bu sisteme ters düşen bir durumla karşılaştığında krize uğradığı belirtilmektedir.

Özellikle Gramsci’nin geliştirdiği hegemonya kavramından doğan ve Connell’in (2019) kullandığı “hegemonik erkeklik” kavramı kitapta çokça kullanılmaktadır. *Hegemonik erkeklik, ataerkil toplumsal cinsiyet düzeninde erkekliğe ilişkin ideallerin temerküz edildiği bir ağırlık merkezi işlevi görür* (Topbaş, 2024, s.35) şeklinde açıklanmaktadır. Bu

ideallerin gerçekleştirilmediği takdirde bir erkeklik krizi yaşanabileceği kitabın en önemli noktasıdır. Diğer yandan kitapta belirli bir erkeklik krizi tanımı verilmemektedir. Fakat genel ve derin bir açıklama yapılmaktadır: erkeklik kimliği kurgulanmıştır ve bu kimliğe aykırı olan eylemler bir tür erkeklik krizi yaratabilmektedir. Öte yandan bu krizin yaşanmasının olağan olduğu, çünkü kadınlık kimliğine bağlı olduğu, kitap boyunca hatırlanmaktadır. Kadınların bu kurgulanmış kadınlık kimliğinin dışına çıkması sadece kendi kimliklerini değil, erkeklik kimliğini de krize soktuğu vurgulanmaktadır. Çünkü erkeklik kimliğinin kadınlık kimliği üstüne kurgulandığı belirtilmektedir. Öte yandan kitabın ana konusu olan aldatılmak, erkeklikte bir kriz ortaya koymaktadır. Yazar, aldatılmada erkeklik kimliğinin tahakkümünün ciddi bir zarar gördüğünü belirtmektedir. Bu durumun da bir kriz ortamı yarattığı kitapta gözler önüne serilmektedir. Yazar, erkeklerin kriz durumunda vereceği tepkinin bile erkeklik kimliği içinde kurgulandığını aktarmaktadır. Örneğin, “Erkek güçlüdür, kırılmaz, ağlamaz.” gibi söylemlerle erkeklerin nasıl davranacaklarının kurgulandığını açıklanmaktadır. Bu söylemlerin de sistem içinde inşa edildiği belirtilmektedir. Bu yüzden aldatılma olayını öğrendiklerinde duygularının direkt öfkeye dönüşmesi ve şiddetin ortaya çıkması gibi eylemlerin ataerkil sistem içinde erkeklik kimliğine işlendiği belirtilmektedir. Yazar, sistem ve tepki arasında bu şekilde bir ilişki kurmaktadır. Topbaş, böyle bir harita çizmektedir. Bu bölümün sonunda ise yazar, özel olarak zinaya değinmekte; tarihsel ve hukuki açıdan zina konusunu irdelemektedir.

İkinci bölümde erkek katılımcıların cevaplarına odaklanılmaktadır. Bölüm üç ana başlık ve on bir alt başlık altında toplanmıştır. Erkeklerin beklentilerine ve kadınların bunlara karşılık düşüncelerine yer verilmektedir. Örnek olarak, erkeklerin eşlerinden ‘annelik’ beklentisi içinde olmasına karşın, kadınların bu beklentiyi asla kabul etmemeleri, görüşme notlarına dayandırılarak, peş peşe verilmektedir. Erkeklerin kriz deneyimi başlığı altında; *cinsellik, toksik erkeklik, “kadınlar ‘bad boy’ seviyor”, dost ve düşman: öteki erkeklikler, “loser olmak” ya da “erkek kalmak”: duyguların eril politikası, erkeklik krizinin gölgesinde babalık deneyimi, evlilerin müzakere sürecinde temel aktör: kayınvalideler, eril rahatsızlıklar: zina, kadına yönelik şiddet, İstanbul Sözleşmesi ve nafaka başlıkları* yer almaktadır. Her bir başlık altında erkeklik krizinin hangi alanlarda, neden ve nasıl deneyimlendiğinden bahsedilmektedir. Cinsellik konusunda erkekler, aldatılmanın cinsel bir sebepten gerçekleşmediğini söylemektedirler. Çünkü görüşme yapılan katılımcılar, kendilerini cinsel açıdan sorgulamamaktadırlar. Ayrıca, kadının aldatılmasının cinsel açıdan daha farklı olduğunu, çünkü onların duygusal bir bağ kurmalarının gerektiğini iddia ettikleri, önemli bir not olarak düşülmektedir. Toksik erkeklik bölümünde ise erkeklerin verdiği tepkilerin nasıl “zehirli” olabileceği analiz edilmektedir. Erkeklerin güç tahakkümünün aldatılma eylemi nedeniyle bir bozuma uğradığı aktarılmaktadır. Yazara göre, erkeğin bu eyleme verdiği tepkiler ve ilişki içinde uyguladığı fiziksel, psikolojik ya da cinsel şiddet; inşa edilmiş erkeklik kimliğinin toksik yönünü ortaya koymaktadır. Erkeklik inşası içinde başka bir aktör daha vardır ki bu da diğer erkekliklerdir; dördüncü alt başlıkta açıklanmaktadır. Yazar, özellikle erkekler arasındaki görünmez “erkek kardeşlik” bağına değinmektedir ve “Erkek adam arkadaşının sevgilisine yan gözle bakmaz.” söylemi üzerinden bir inceleme yapmaktadır. Fakat bu bağ oldukça kırılgandır

ve erkek arkadaşına da güvenmemeyi aşılacaktır. Bu yüzden ortada sürekli kıskançlık ve rekabet ortamının varlığı hatırlatılmaktadır. Erkeklerin aldatılma karşısında hissettiklerinin de erkeklik kimliği içinde kurgulandığı açıklanmaktadır. İçlerinde kırılma, üzüntü hissetmeler bile bu hislerin dışarıya genelde sadece öfke yani şiddet olarak çıktığı belirtilmektedir. Yazar, evli katılımcılarından yola çıkarak bir de erkeklik krizi ve babalık krizi arasında bir bağ kurmaktadır. Yaşanan olaylar çerçevesinde çocukların babalarına düşman ya da dost olabileceği görülmektedir. Eril rahatsızlıklar bölümünde genel olarak erkeklik kimliğinin siyasi ve hukuki düzenlemelerle nasıl sürekli canlı tutulduğu işlenmektedir. Erkek katılımcıların birçoğuna göre zinanın suç sayılmamasının çok büyük bir yanlış olduğu aktarılmaktadır. Ayrıca, erkek katılımcıların hiçbirisi İstanbul Sözleşmesi'ni onaylamamaktadır. Sözleşmenin feshedilmesini doğru buldukları yazarın aktardığı görüşme notlarında görülmektedir. Erkeklerin, kadınlara çok fazla hukuki hak verildiği kanaatinde oldukları da anlaşılmaktadır. Bu bölümün son kısmında ise erkeklerin aldatılma sonrası nasıl deneyimler yaşadıklarına, yani krizden çıkmak için nasıl yollar izlediklerine yer verilmektedir. Bu yollardan birincisi aldatılan erkeklerin kadınlarla özellikle cinsel anlamda daha fazla vakit geçirmeleridir; diğer yol ise erkek arkadaşlarla vakit geçirerek kafayı dağıtmaları ya da profesyonel desteğe başvurmalarıdır; üçüncü ve son yol ise dine yönelerek bu kriz ile baş etmeye çalışmaları olarak üç başlık altında açıklanmaktadır.

Kitabın üçüncü bölümünde ise aldatan kadınların deneyimlerine yer verilmektedir. Kadınların erkeklerin görüşlerinin tam tersinde olduğu aktarılmaktadır. Kadınlar, ilişki veya evlilik süresince çok fazla şiddete maruz kaldıklarını belirtmektedirler. Bu ilişkiler içinde kendilerine yabancılaştıkları ve başka bir kimlik oluşturmak zorunda kaldıkları aktarılmaktadır. Öte yandan yaşanan aldatma deneyimlerinde duygusal bir bağ kurmadıklarını, bu durumun sadece içinde bulundukları kısır döngüden çıkmak için bir adım olduğunu açıklamaktadırlar. Bu bölümde genel olarak kadınların aldatma öncesi ve sonrası deneyimleri üzerinde durulmaktadır.

Kitabın sonuç bölümünde ise araştırma detayları yeniden verilip genel bir yorum yapılmaktadır. Yazar, görüşmeler boyunca “aşk” konusunda veri alamadığını belirtmektedir. Kitap boyunca çiftler arasındaki ilişkiyi zedeleyecek bir durumdan söz edilmesine rağmen aşk duygusundan söz edilmemektedir. Kurgulanmış kimliklerin var olduğu ve eşitsizliklerin temel alındığı ilişkilerde aşktan söz etmenin ne kadar mümkün olduğu tartışılmaktadır. Kipta ataerkinin ilişkilerde merkeze oturduğu ve aşkı en baştan sakatladığı belirtilmektedir.

Bu eser Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

(This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License).